

Motion till riksdagen 2012/13:So225

av **Otto von Arnold och Tuve Skånberg (KD)**

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda behovet av att neuropsykiatriska funktionsnedsättningar omfattas av vårdgarantin.

Motivering

I vårt samhälle finns många som lever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar såsom adhd, damp, Tourettes syndrom, autism, tvångssyndrom, dyslexi samt Aspergers syndrom. Detta är funktionsnedsättningar som ofta ger sig till känna under barndomen och påverkar individens vardag i betydande grad. Gemensamma drag är inlärningsproblem och svårigheter i det sociala samspelet, men det råder stora variationer när det gäller graden av funktionsnedsättning och hur den kommer till uttryck.

Regeringen har påbörjat viktiga reformer inom psykiatrin. Sedan den tillträdde har 3,7 miljarder tillskjutits för att landstingen ska kunna erbjuda en bättre vård inom psykiatrin. Tillgången till barn- och ungdomspsykiatri har ökat. Dock kan det fortfarande ta mycket lång tid från att den första kontakten med vården tas till dess en neuropsykiatrisk utredning (NPF-utredning) äger rum. Uppgifter från Attention visar att väntetiden i exempelvis Västra Götaland varierar mellan tre månader och sex år.

Alla människor har dock rätt till en värdig, högkvalitativ vård oavsett bostadsort. NPF-utredningar borde därför omfattas av vårdgarantin. Därigenom skulle vi säkerställa alla människors rätt till en god vård inom rimlig tid av personal med neuropsykiatrisk specialkompetens. När utredningen sedan är klar bör den följas av behandling, råd och stödinsatser för att stödja individen i vardagen.

Fel! Okänt namn på

För att hindra att köerna till neuropsykiatrisk utredning växer har några landsting under vissa perioder satt en högsta åldersgräns för när man får ställa sig i kö till en sådan utredning. Sådana gränser har prövats bland annat i Västra Götaland, där man under perioder förvägrat personer över 35 år att ställa sig i kö för en NPF-utredning. Detta är mycket diskriminerande då alla människor måste ha rätt till utredning och det bör därför inte vara tillåtet att vägra utredning.

Oro hos föräldrar eller andra i omgivningen för att ett barn inte utvecklas som förväntat eller har problem med inläring, beteende eller anpassning är det som oftast initierar en utredning. En fullständig utredning görs av specialistläkare och psykolog med särskild kompetens. Om det finns särskilda frågor som rör motorik eller språk kan sjukgymnast, arbetsterapeut, logoped eller specialpedagog behövas vid utredningen. Det är viktigt att utredningen görs med ett brett synsätt, att man går igenom hur barnet fungerar på olika områden. Information ska inhämtas från såväl föräldrar som barnets lärare eller förskollärare. All erfarenhet visar att en tidig upptäckt som ger möjlighet till tidiga insatser är oerhört betydelsefullt för utvecklingen längre fram. Därför är det också av stor vikt att det finns kunskaper om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar inom barnavårdscentral, förskola, skola, habilitering, socialtjänst och andra berörda instanser i varje kommun.

Principerna för utredning av vuxna är desamma som för barn, vilket innebär att läkare och psykolog med neuropsykiatrisk eller neuropsykologisk kompetens utreder. Ibland behöver utredningen kompletteras med motoriska eller språkliga bedömningar. Problematiken för dem med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar är ofta komplex och kombinerad med olika pålagringar såsom missbruk, ätstörningar, ångestillstånd, fobier, depressioner, tvångssyndrom eller bipolär sjukdom. Då ingen yrkeskategori kan behandla eller bemöta dessa problem på egen hand är tillgång till brett sammansatta team nödvändig. Det är av största vikt att dessa aktörer har en god samverkan så att inte den enskilde hamnar mellan stolarna eller drabbas av ett svåröverskådligt system.

Den så kallade kömiljarden är en viktig satsning som har kortat vårdköerna på många håll i landet. Samtidigt är kömiljarden knuten till vårdgarantin, vilket gör att satsningarna blir verkningslösa för just de köer som idag finns för neuropsykiatriska utredningar.

Idag har vissa landsting, på ett föredömligt sätt, valt att införliva neuropsykiatriska utredningar i sina egna vårdgarantier. Trots egna regionala positiva initiativ på området är det fortfarande många landsting som inte räknar in NPF-utredningar i vårdgarantin och som en följd av detta har många mycket långa och orimliga köer.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ska från och med nu i höst inkludera kötiden för att genomgå en neuropsykiatrisk undersökning i sin databas. Detta kan förhoppningsvis på sikt minska köerna genom att det bland annat blir möjligt att kunna anpassa remitterandet utifrån hur köerna ser ut.

Vi anser att det bör utredas om utredningar av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ska omfattas av vårdgarantin. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 25 september 2012

Otto von Arnold (KD)

Tuве Skånberg (KD)